

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**

Vlaams Ruraal Netwerk

INTERNE EVALUATIE

Werkjaar 2023

Alexander Spriet, Ingrid Dekeyser, Margo Weckx, Peter Dewitte & Ariane Van Den
Steen

VLAAMS
RURAAL
NETWERK

<i>Inleiding</i>	3
<i>Realisaties 2023</i>	4
Organisatie.....	4
Algemeen.....	4
Milieu, klimaat en biodiversiteit.....	7
LEADER en samenwerking.....	8
Kennis en innovatie.....	11
Duurzaam ondernemen.....	13
Welbevinden.....	14
Communicatie.....	16
Algemeen.....	16
Milieu, klimaat en biodiversiteit.....	17
LEADER en samenwerking.....	17
Kennis en innovatie.....	17
Duurzaam ondernemen.....	18
Welbevinden.....	18
Jonge landbouwers.....	18
Transnationale ondersteuning.....	19
<i>Lessen uit het verleden: aandachtspunten voor de toekomstige werking</i>	21
Op het vlak van organisatie van activiteiten.....	21
Op het vlak van communicatie.....	21
Op het vlak van transnationale ondersteuning.....	21

INLEIDING

Het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid ging van start in 2023. Hierdoor hebben we in het voorjaar ingezet op een vlotte opstart van het GLB. Er werden verschillende informatiesessies georganiseerd, zowel fysiek als digitaal. Doorheen 2023 werd er steeds veel aandacht geschonken aan nieuw opstartende maatregelen, om ervoor te zorgen dat deze bekend werden onder de begunstigden.

Voor de evaluatie van 2023 geven we u een overzicht van de (digitale) realisaties. De realisaties zijn onderverdeeld in volgende luiken: organisatie, communicatie en transnationale ondersteuning. Hierin bespreken we per thema de genomen acties.

Veel leesplezier,

Ariane Van Den Steen
Coördinator Vlaams Ruraal Netwerk

Realisaties 2023

Organisatie

Algemeen

Rondgang stakeholders

Het Vlaams Ruraal Netwerk heeft in 2023 een rondgang gedaan langs verschillende stakeholders/organisaties die betrokken zijn bij het GLB. Tijdens deze rondgang werd besproken wat het Vlaams Ruraal Netwerk juist doet, en wat het netwerk voor de stakeholders kan betekenen. Tijdens deze rondgang werden onder andere landbouworganisaties, natuurorganisaties, plattelandsverenigingen ... bezocht.

Agriflanders 2023

Op donderdag 12 januari en vrijdag 13 januari werden er tijdens de voormiddag infosessies georganiseerd over het nieuwe GLB 2023-2027. Deze infosessies werden afgesloten met een netwerklunch. Hieronder vindt u het programma terug:

Donderdag 12 januari	Vrijdag 13 januari
Vanaf 08u45: <ul style="list-style-type: none">• Ontvangst met koffie	Vanaf 08u45: <ul style="list-style-type: none">• Ontvangst met koffie
09u15 - 10u25: <ul style="list-style-type: none">• Conditionaliteit	09u15 - 09u50: <ul style="list-style-type: none">• Sessie A: Maatregelen op grasland• Sessie B: Maatregelen m.b.t. erosie
10u35 - 11u20: <ul style="list-style-type: none">• Actieve landbouwer Betalingsrechten en basisinkomenssteun Herverdelende inkomenssteun Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	10u00 - 10u30: <ul style="list-style-type: none">• Sessie C: Gekoppelde steun voor het houden van zoogkoeien• Sessie D: Bufferstroken
11u50 - 13u00: <ul style="list-style-type: none">• Sessie A: Biologische landbouw• Sessie B: Maatregelen binnen het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)	10u40 - 11u40: <ul style="list-style-type: none">• Sessie E: Maatregelen op akkers• Sessie F: Conditionaliteit
13u00 - 14u00: <ul style="list-style-type: none">• Broodjeslunch	11u50 - 13u00: <ul style="list-style-type: none">• Sessie G: Diergerelateerde maatregelen• Sessie H: Maatregelen binnen het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)
	13u00 - 14u00: Broodjeslunch

Op donderdag 12 januari namen er 166 personen deel. Op vrijdag 13 januari waren er 153 deelnemers.

Leren in Netwerk: het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid in een notendop

Op 23 januari 2023 was er een Leren in Netwerk over het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid voor de collega's van het Departement Landbouw en Visserij. Het doel was om alle collega's, ook diegenen die minder met deze materie vertrouwd zijn, een overzicht te geven van wat het GLB is. Er was aandacht voor het tot stand komen van het GLB, de inhoud van het GLB en welke maatregelen erin zijn opgenomen. Dit Leren in Netwerk werd online georganiseerd zodat alle collega's konden deelnemen. Op die manier was er geen restrictie op het aantal deelnemers, konden de medewerkers van de buitendiensten gemakkelijk volgen zonder zich te moeten verplaatsen en was er de mogelijkheid om de presentatie later te herbekijken via de interne opleidingskanalen.

Webinars

Gedurende het voorjaar van 2023 werden er verschillende webinars georganiseerd. Deze webinars belichtten steeds een specifiek thema binnen het GLB. De sessies werden opgenomen en online geplaatst op de website van het VRN.

Datum	Onderwerp	Aantal ingeschreven deelnemers	Aantal 'views' op youtube (aantallen van 25/01/2024)
19/01/2023	Actieve landbouwer en inkomenssteun (basisinkomenssteun, herverdelende inkomenssteun, steun jonge landbouwer)	832	1023
24/01/2023	Conditionaliteit	950	340
26/01/2023	Bufferstroken inclusief bloemenstroken fruit	948	1400
31/01/2023	Methaanreductie bij rundvee door voedermanagement	555	178
03/02/2023	Vruchtafwisseling, ecoteelten en organische koolstof	1033	587
07/02/2023	Biologische landbouw	220	242
28/02/2023	Erosie	422	195
02/03/2023	Maatregelen op grasland	631	347
09/03/2023	Precisielandbouw en bodempaspoort	513	220
16/05/2023	VLIF-maatregelen	385	449
21/11/2023	VLIF opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	236	345

Standen en beurzen

Stand VRN op bijensymposium – Het Zwin – 27 april 2023

Het bijensymposium werd georganiseerd in samenwerking met de provincie West-Vlaanderen, Regionaal Landschap Houtland en Polders, Inagro en de gemeente Knokke. Dit evenement richtte zich op imkers en (wilde) bijenliefhebbers. Deze editie was volzet, met 150 deelnemers. Dit leek ons een ideale setting om het Vlaams bijenteeltprogramma voor te stellen via een infostand tijdens de infomarkt. Verder werden de website van het VRN en bijenvriendelijke ecoregelingen in de kijker gezet.

Stand VRN op demodag agro-ecologie – Hansbeke - 29 juni 2023

Bedrijfsleider Felix de Bousies doet beroep op een consultant en ILVO om zijn akkerbouwbedrijf met granen en peulvruchten sinds 2020 over te schakelen op een agro-ecologisch bedrijfssysteem zonder gewasbeschermingsmiddelen, kunstmest en ploegen. De consultant hielp bij het ontwerp van het bedrijfssysteem, waaronder de gewasrotatie, bodembeheer, bestrijding van ziekten en plagen bij gewassen, onkruidbeheer en gewaskeuze. ILVO, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek, monitort het systeem en onderzoekt hoe deze praktijken de ganse landbouwsector vooruit kunnen helpen.

Eénmaal per jaar, in 2023 was dat op donderdag 29 juni, toont men de praktijken die werden uitgetest en de onderzoeksresultaten aan het brede publiek:

- Samenwerking rond boerderijcompostering: creëer jouw eigen bodemverbeteraar op het veld
- Bodemstructuur zelf meten en profielput: stikstofbinding en koolstofopslag in bodems
- Oude of biologische graansoorten: een vergelijking met gangbaar graan

- Doorzaai in grasklaver: bespaar kosten op ploegen en behoud de goede bodemstructuur
- Grassen en klavers: verschillende soorten grassen en klavers met elkaar gecombineerd en vergeleken
- Kruidenrijk grasland: bepaalde kruiden verbeteren de kwaliteit van kuilvoeder
- Agro-ecologie: een geïntegreerde visie op de toekomst landbouw
- Strokenteelt: uitdagingen en voordelen

Stand VRN op het slotevent van het EIP-project Weidewijs – Ijshoeve De Boey Sint-Gillis-Waas - 23 augustus 2023

Het EIP-project Weidewijs richt zich op beweiden van melkkoeien in combinatie met robotmelken. Hierover verscheen [een artikel](#) in onze nieuwsbrief. Tijdens het slotevent werden de resultaten bekendgemaakt en konden de deelnemers een standenmarkt bezoeken. Het VRN stelde zijn stand voor tijdens een korte presentatie. Op de stand waren infofiches van de meest relevante GLB-maatregelen beschikbaar.

Stand VRN infomarkt ‘Hoe zet jij in op de toekomst?’ – Sint-Gillis-Waas – 21 november 2023

Steeds meer land- en tuinbouwers kiezen voor inkomens- en activiteitenverbreding op hun bedrijf. Ze verkopen bv. niet enkel rechtstreeks hoeveproducten, maar bieden ook vakantie op hun bedrijf aan of zetten in op energiebesparing en -productie wat zorgt voor een bijkomend inkomen of een onkostenbesparing op termijn. Investeren op de toekomst betekent ook natuurinclusieve landbouw, het herdenken en verduurzamen van de manier waarop we eiwitten produceren en consumeren, nieuwe teelten introduceren ...

Op dinsdag 21 november 2023 ging de infomarkt ‘Hoe zet jij in op de toekomst? Land- en tuinbouw in zijn vele facetten.’ door met inspirerende getuigenissen van landbouwers uit Vlaanderen en Nederland die zich ontpopten tot multifunctionele agrarische ondernemers.

Het Vlaams Ruraal Netwerk was er aanwezig met een stand met meer info over GLB-maatregelen die een link hebben met dit onderwerp, zoals ecoregelingen en VLIF-maatregelen. We gaven er ook een korte pitch met bondige info over onze stand.

Alle presentaties zijn terug te vinden op de [website van provincie Oost-Vlaanderen](#).

Infostand Symposium Boerennatuur Vlaanderen – Antwerpen - 7 december 2023

Dit symposium werd georganiseerd door Boerennatuur Vlaanderen voor hun 15-jarig bestaan. Het event focuste op de Vlaamse boerennatuur en de landbouwers die er inspanningen voor leveren. Tijdens dit symposium kwamen verschillende aspecten van de boerennatuur in Vlaanderen en Europa aan bod. Tijdens de middag was er de mogelijkheid om standen te bezoeken. Het VRN voorzag drie posters en infofiches over thema's die goed aansluiten bij het werkveld van Boerennatuur Vlaanderen, namelijk niet-productieve investeringen; bufferstroken; en niet-productieve arealen.

Europa in je buurt

Op zaterdag 6 mei 2023 werd Europadag gevierd in de Europese wijk in Brussel. De VR-stand, die het VRN eerder had laten ontwikkelen samen met EFRO, ESF en EFMZV, kreeg een plaatsje voor het Berlaymontgebouw. Passanten kregen zo de kans om het filmpje met verschillende Vlaamse projecten te bekijken.

Receptie Dag van Europa

Ter gelegenheid van de Europadag werd opnieuw een receptie georganiseerd waarop medewerkers van ELFPO, ELGF, EFMZVA, ESF en EFRO werden uitgenodigd. De praktische organisatie was in 2023 echter niet in handen van het VRN.

Milieu, klimaat en biodiversiteit

- *Excursies en uitwisselingen*

Excursie: Hoe pas ik GLB-maatregelen toe op mijn bedrijf? – 3 oktober 2023

Om de nieuwe ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen uit het GLB te promoten werd er door het VRN een excursie georganiseerd. In de voormiddag werden de maatregelen voorgesteld door presentaties van de beheerdiensten en was er tijd voor vragen. In de namiddag werden percelen bezocht van boerderij De Vaerendriesch in Kortenaken. Hierbij kwamen onder meer de volgende maatregelen aan bod: bufferstroken, meerjarige ecoteelten, VLIF-steun voor niet-productieve investeringen, omschakeling naar en toepassing van de biologische productiemethode, vruchtafwisseling met vlinderbloemigen, beheerovereenkomsten. Dit evenement was voornamelijk gericht op landbouwers. Er namen in totaal 56 personen deel. In de winternieuwsbrief verscheen er [een artikel](#) over De Vaerendriesch en zijn werking.

Excursie: Praktijkcentrum voor Precisielandbouw (NL) - 16 november

Via het GLB is er steun voorzien voor de toediening van korrelmeststoffen of gewasbeschermingsmiddelen via (RTK)-GPS-aangestuurde machines en voor plaatsspecifieke bekalking. Precisielandbouw speelt een cruciale rol in technologische innovatie en het doelgericht gebruik van data om de milieu- en klimaatprestaties van het bedrijf te verbeteren. Hiermee zorgt de landbouwer voor verdere verduurzaming van zijn bedrijfsvoering. Om meer te weten te komen over de innovatie in dit onderzoeksgebied organiseerde het VRN een excursie naar het praktijkcentrum voor precisielandbouw. Aan deze excursie namen 32 personen deel. Op onze website vindt u [het verslag](#) van deze dag terug.

LEADER en samenwerking

- *Externe evenementen*

Bijgewoonde externe evenementen

- 31/1: Webinar 'Met LEF* aan de slag in jouw gemeente?'
- 14/3: WinVorm-sessie 'Dorp en kwaliteit: doe het weldoordacht en maak het onderscheid'
- 16/3: Webinar LEADER (Socius)
- 13/6: WinVorm-sessie 'Landbouw en stedenbouw, samen op naar een duurzame toekomst'

- *Studiedagen en informatiemomenten*

Startdag LEADER

Op 18 november werd tijdens de LEADER-startdag het startschot gegeven voor LEADER in de periode 2023-2027.

De Vlaamse Landmaatschappij en het Vlaams Ruraal Netwerk organiseerden de LEADER-startdag. Naast enkele toelichtingen en netwerken, stond ook een panelgesprek met LAG-leden uit elke provincie op het programma: Pierre-Bernard Van Acker (Vlaams-Brabant), Nicolas Cammaert (Oost-Vlaanderen), Lotte ten Voorde (Antwerpen), Dirk Colaers (Limburg) en Dirk Devreese (West-Vlaanderen).

Tijdens het panelgesprek vertelden de panelleden over hun plannen en ideeën, en wat LEADER tot een succes maakt. Het dorpsgevoel stimuleren, diverse groepen van mensen engageren, kleine initiatieven die een groot verschil maken, en samenwerken en leren van elkaar, liepen als een rode draad door het gesprek.

Dirk Devreese is de voorzitter van het enige nieuwe LEADER-gebied, namelijk Noord-West-Vlaanderen. "Mijn kleinkinderen zijn de reden waarom ik dit doe," zegt hij daarover. "Het dorpsleven is meer en meer verstedelijkt, en daardoor is de binding voor een stuk verloren gegaan. Ik vroeg me af hoe dorpen eruit gaan zien tegen dat mijn kleinkinderen volwassen zijn, en wat ik kan doen om die dorpen zo lang levendig te houden. Ik ben nu voorzitter van een LEADER-gebied, maar ik ben ook gewoon een lid van de gemeenschap. Het is de bedoeling dat wij vanuit die gemeenschap samen de ideeën voor ons plattelandsgebied uitwerken, met de steun van LEADER."

Gemeenschapsgevoel stimuleren en mensen engageren

Het dorpsgevoel stimuleren, en diverse groepen van mensen engageren is belangrijk binnen LEADER. "Sommige van onze gemeenten zijn moeilijk bereikbaar met het openbaar vervoer. We merkten tijdens corona ook dat de jonge mensen veel minder contact hadden met elkaar, en dat ze op het platteland nog meer thuisbleven," vertelde Pierre-Bernard Van Acker, coördinator van LEADER-gebied Hageland+. "Wij willen in ons LEADER-gebied dus extra aandacht besteden aan de plattelandsjeugd, en daarvoor concrete projecten naar voren schuiven. Daarnaast zien we ook de vergrijzing als een kans. We willen die groep actieve senioren projecten laten opzetten. Daar zit nog veel potentieel."

Kleine, innovatieve projecten

Dat kleine, innovatieve projecten een groot verschil kunnen maken, kwam verschillende keren terug. "We moeten vertrekken vanuit de kansen uit het landschap," zei Dirk Colaers van LEADER-gebied Kempen. "LEADER-gebied Kempen bestaat bijvoorbeeld uit landbouwgebied afgewisseld met houtkanten. Vroeger deden de landbouwers zelf dat onderhoud en gebruikten ze het hout. Maar vandaag is er geen afzetmarkt voor dat hout. We kunnen die biomassa opnieuw waarde geven als we die hergebruiken. Het is zeer boeiend om de mogelijkheden daarvoor via LEADER uit te zoeken. Er is op dit moment nog geen concreet plan, maar er zijn wel dromen en een visie, en we willen daar verder op inzetten."

Samenwerken en over het muurtje kijken

Ook samenwerken en leren van elkaar is cruciaal. “We moeten meer proactief naar de mensen gaan, luisteren welke ideeën en expertise er is”, aldus Nicolas Cammaert, coördinator van LEADER-gebied Meetjesland – Leievallei. “Wij moeten dan de link leggen tussen de verschillende ideeën en mensen, ze rond de tafel uitnodigen, en dan misschien naar een gezamenlijk projectvoorstel gaan. En we moeten ook meer over het muurtje kijken. Er zijn heel veel goede LEADER-projecten in heel Vlaanderen, maar er is iets te weinig uitwisseling. Het is aan ons en de VLM om dat beter te faciliteren.”

Goesting

Lotte ten Voorde, LEADER-gebied MarkAante Kempen +, concludeerde: “Ik ben blij dat we nu echt kunnen starten. Er liggen zo veel mooie kansen voor ons om in contact te komen met mensen die heel veel zin hebben om iets te doen, en wij kunnen met LEADER de opportuniteit bieden om het ook effectief waar te maken. Samengevat: veel mooie ideeën en veel goesting dus!”

De Lokale Actiegroepen gaan nu aan de slag om acties rond plattelandsontwikkeling uit te voeren in de 15 LEADER-gebieden in Vlaanderen. Er zijn dus veel goede ideeën en vooral veel ‘goesting’ om eraan te beginnen, zo bleek tijdens de startdag.

- ***Excursies en uitwisselingen***

Lerend Netwerk LEADER monitoring en evaluatie - Pajottenland – 24 april 2023

Tijdens de nieuwe programmaperiode van het GLB Strategisch Plan zullen de LEADER-coördinatoren opnieuw heel wat info m.b.t. projecten en andere acties in hun LEADER-gebied moeten verzamelen. Ook de evaluatie maakt een belangrijk onderdeel uit van hun werking. Daarom organiseerden we bij de start van de nieuwe programmaperiode een Lerend Netwerk LEADER m.b.t. deze materie. Deze ging door in het LEADER-gebied Pajottenland+ en bestond uit een dagdeel toelichtingen (incl. intervisie) en een dagdeel excursie.

Het voormiddagdeelte bestond uit drie toelichtingen:

- Annual Performance Report, door Lieselotte Schoeters van het Departement Landbouw en Visserij. Dat is het jaarlijks prestatieverslag en is gebaseerd op het ‘new delivery model’. Het is een geheel van rapportering op basis van eenheidsbedragen en indicatoren. Lieselotte had het o.a. over de resultaatsindicatoren specifiek voor LEADER, samen met enkele voorbeelden.
- Rapport ‘monitoring- en evaluatiekader LEADER’, door Wouter Peeters van de Vlaamse Landmaatschappij. Hij had het o.a. over de verhouding van de Europese en lokale indicatoren tot de Vlaamse prioriteiten en lichtte de belangrijkste toe, op niveau van de drie vooropgestelde Vlaamse beleidsthema’s die opgenomen zijn in elke Vlaamse Lokale Ontwikkelingsstrategie.
- Monitoring en evaluatie bij EFRO, door Jasper Vervloet van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. We gingen ook over het muurtje kijken bij een ander Europees fonds. Jasper had het over de monitoring en evaluatie bij EFRO-projecten en welke resultaatsindicatoren zij gebruiken. Hij haalde ook enkele voorbeelden aan, die te vergelijken zijn met LEADER.

In de namiddag nam Robrecht Geeroms, LEADER-coördinator van het LEADER-gebied Pajottenland+, ons mee in het LEADER-gebied om de deelnemers te inspireren. Volgende projecten werden bezocht:

- Provinciaal Plattelandscentrum Peerenbosch - Biomassa-installatie | Opvang water | Hub
- Paddenbroek – LEADER-project ‘Beleef Paddenbroek’
- Landschapskubus ‘3Mayken’ Herne
- Hoppinpunt aan NMBS-station Herne, inclusief project van vzw De Okkernoot

Lerend Netwerk LEADER agro-ecologie - Hansbeke – 9 oktober 2023

Het tweede Lerend Netwerk LEADER van 2023 organiseerden we rond agro-ecologie. Een term die meer en meer opduikt, maar niet altijd even duidelijk is.

Het 'living lab agro-ecologie en biologische landbouw' is een netwerk van organisaties dat zich inzet voor de verdere ontwikkeling van agro-ecologie en biologische landbouw in Vlaanderen en wordt gecoördineerd door ILVO. Zij hebben een interpretatie van agro-ecologie, die gebaseerd is op wetenschappelijke literatuur en participatieve discussies binnen het netwerk. Agro-ecologie is volgens hen een holistische visie op landbouw in Vlaanderen, die niet enkel focust op één maatregel, bijvoorbeeld het herstellen van permanente graslanden, maar een combinatie is van diverse maatregelen en inzichten.

Gezien het belang en de link met de Vlaamse LOS'en, maakten we graag gebruik van hun expertise om ons te informeren én proefvelden te bezoeken (gesitueerd in Hansbeke, Oost-Vlaanderen). We opteerden opnieuw voor dezelfde formule als het eerste Lerend Netwerk LEADER in het voorjaar, namelijk een dagdeel theorie met intervisie, aangevuld met veldbezoeken.

We startten de dag met een toelichting van het 'living lab agro-ecologie en biologische landbouw'. Dylan Feyaerts en Hilde Wustenberghs van het ILVO informeerden ons over waar agro-ecologie vandaan komt, wat het juist inhoudt, wat de principes en niveaus zijn, welke praktische voorbeelden er zijn ... Agro-ecologie is idealiter een voedsel- en landbouwsysteem voor de toekomst, een systeem dat veerkrachtiger en duurzamer moet kunnen zijn door o.a. agro-ecologie toe te passen.

De tweede spreker van de voormiddag was Marleen Delanoy van het Departement Landbouw en Visserij. Zij had het over de mogelijkheden rond agro-ecologie binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, met een focus op de ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen, maar ook op enkele VLIF-maatregelen. De termen 'conditionaliteit' en 'actieve landbouwer' zijn rechtstreeks gelinkt met de steunmaatregelen, dus die heeft Marleen ook kort toegelicht. Enkele voorbeelden van steunmaatregelen zijn 'behoud meerjarig grasland', 'ecologisch beheerd grasland', 'vlinderbloemigen', 'mechanische onkruidbestrijding' ... Ook het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) heeft enkele opportuniteiten op niveau van agro-ecologie, zoals 'niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen', 'opstart van of omschakeling naar een toekomstgericht duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf

...

In de namiddag trokken we met de deelnemers naar het Proefplatform agro-ecologie in Hansbeke. Dit is een biologisch akkerbouwbedrijf dat landbouwer Felix de Bousies, samen met een bedrijfsadviseur, ter beschikking stelt als experimenteerruimte voor het ILVO. Felix focust zich op de teelt van tijdelijk grasland, peulvruchten en gewassen voor broodproductie (tarwe, spelt, rogge, boekweit,...).

Vóór het bezoek in Hansbeke bezochten we de Artemeersmolen, die o.a. gewassen van het Proefplatform agro-ecologie in Hansbeke afneemt en verwerkt.

Kennis en innovatie

- **Externe evenementen**
 - 21/2: EU farmbook Platform Day
 - 02/03: Biofruinet conferentie
 - 24/4: Eiwitconferentie
 - 31/5 – 1/6 : The 2023 EU AgriResearch Conference
 - 14/6-15/6: Fostering an effective and integrated AKIS in Member States
 - 27/9 – 28/9: Horizon Europe infodays
 - 25/10 : Horizon event EU4Advice en COREnet
 - 30/11 – 1/12: National Network for innovation Tallinn
- **Studiedagen en informatiemomenten**

AKIS Coordination Body

Het Vlaams Ruraal Netwerk is onderdeel van het Vlaamse AKIS Coordination body. De afgevaardigden houden elkaar op de hoogte van ontwikkelingen die voor de ander van belang kunnen zijn en bespreken activiteiten om de AKIS-maatregelen en -initiatieven dagelijks te ondersteunen.

- **Excursies en uitwisselingen**

Research conferentie DG AGRI met field trips naar EIP-projecten – 2 juni 2023

Op 2 juni 2023 organiseerden het Directoraat-Generaal Landbouw en Plattelandsontwikkeling (DG AGRI) van de Europese Commissie en de Ondersteunende Faciliteit voor Innovatie & Kennisuitwisseling (EIP-AGRI) een reeks veldbezoeken in de buurt van Brussel, met de steun van het Vlaams Ruraal Netwerk.

Deze veldbezoeken werden gelijktijdig georganiseerd met de '2023 EU AgriResearch Conference', die op 31 mei en 1 juni 2023 in Brussel werd gehouden.

De veldbezoeken waren nauw verbonden met de thema's van de onderzoeksconferentie en waren gericht op bodemgezondheid, biodiversiteit, veehouderij, bosbouw en digitale en datatechnologieën bij operationele groepen. Het Vlaams Ruraal Netwerk legde hier de contacten met de EIP-projecten en ondersteunde EIP-AGRI bij het organiseren van deze veldbezoeken.

Kansen op het platteland en het overbruggen van de kloof tussen onderzoek en innovatie en de praktijk waren horizontale kwesties die ook op de bezoeklocaties werden besproken. In totaal konden de deelnemers kiezen uit drie routes, met telkens twee bedrijfsbezoeken.

<i>Routes</i>	<i>Link met de thematische break-out sessies van de conferentie</i>
Route 1	
Operational Group visit 1: Starting mustard cultivation with a view to creating a sustainable value chain of arable farmers and mustard processors	7. Bridging the gap between R&I and practice: tools and skills for today's and future generations 8. Social Sciences and humanities for resilient and sustainable agriculture and forestry
Operational Group visit 2: Pocket farmer 2 - More performant operation of pocket digesters	3. Challenges and opportunities for healthy and sustainable livestock systems
Route 2	

Operational Group visit 1: AWAIR - Purified wastewater for irrigation	1. Sustainably managed natural resources for agricultural production and the EU Mission 'A Soil Deal for Europe' 6. Rural opportunities
Operational Group visit 2: GoTO2 - Good temperature and oxygen management to control the infection pressure in hydroponic cultivation	2. Agrobiodiversity for healthy cropping systems
Route 3	
Operational Group visit 1: RFID in the tree nursery	4. Sustainable management for multifunctional forests 5. Digital and data technologies in agriculture: R&I for sectoral transformation; Sustainable management for multifunctional forests
Operational Group visit 2: RE-PEAT: Reuse of growing substrates for circular horticulture	1. Sustainably managed natural resources for agricultural production and the EU Mission 'A Soil Deal for Europe'

Duurzaam ondernemen

- *Studiedagen en informatiemomenten*

Infosessies AOO: VLIF-maatregelen in Waregem – 24 mei 2023

Infosessies AOO: VLIF-maatregelen in Geel – 31 mei 2023

Het Vlaams Ruraal Netwerk organiseerde, in samenwerking met het Departement Landbouw en Visserij, twee infosessies over de nieuwe VLIF-maatregelen met een specifieke focus op productieve investeringen en overname- en opstartsteun. Door het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid zijn er namelijk heel wat veranderingen aan de verschillende VLIF-maatregelen en de manier waarop ze aangevraagd moeten worden op het e-loket. Tijdens deze infosessies werden de VLIF-maatregelen voor landbouwers uitgebreid toegelicht. Op het einde was er ook de mogelijkheid om vragen rechtstreeks te stellen aan de experts.

Welbevinden

- *Studiedagen en informatiemomenten*

Twee netwerknamiddagen voor landbouwers en loopbaancoaches – 5 mei 2023 en 12 mei 2023

Op 5 en 12 mei werden 2 netwerknamiddagen georganiseerd voor landbouwers/landbouworganisaties en loopbaancoaches. Tijdens deze 2 namiddagen gingen beide groepen met elkaar in gesprek, zodat enerzijds loopbaancoaches een beter zicht krijgen op de leefwereld van landbouwers, en anderzijds landbouwers beter kunnen inschatten wat een loopbaancoach voor hen kan betekenen. Na deze netwerknamiddagen wordt nog verder ingezet op het bekend maken van loopbaancoaches voor landbouwers.

Op de eerste dag waren er 25 deelnemers en op de tweede dag mochten we 22 mensen verwelkomen.

Netwerkmoment welbevinden van landbouwers – Hasselt – 19 juni 2023

Op 19 juni 2023 organiseerde het Vlaams Ruraal Netwerk, samen met de collega's van het Departement Landbouw en Visserij, een netwerkmoment over het welbevinden van landbouwers.

Iets meer dan een jaar na het lanceren van het Actieplan Welbevinden werden de betrokken actoren nog eens samengebracht om kennis uit te wisselen en te netwerken. Want het welbevinden van de landbouwers blijft onder druk staan, en er blijven inspanningen nodig om hieraan tegemoet te komen.

De aangrijpende getuigenis van landbouwer Patrick Nijst maakte ook meteen duidelijk waarom acties rond het welbevinden van landbouwers broodnodig zijn. Landbouwer ben je niet van 9 tot 5, maar ben je 7 dagen op 7, 24 uur op 24. Het is een beroep dat samenloopt met het gezinsleven, meer nog, het is een manier van leven. Als de zaken op het bedrijf moeilijk lopen, dan heeft dat dus grote gevolgen.

Het [verslag](#) van deze netwerkdag kunt u lezen op de website.

Jonge landbouwers

Specifiek voor de doelgroep van jonge landbouwers werden er geen activiteiten georganiseerd. De klemtoon van de activiteiten en acties lag in 2023 vooral op de communicatie van het hele Gemeenschappelijke Landbouwbeleid.

Het thema 'jonge landbouwers' kwam natuurlijk wel telkens terug bij deze algemene *infomomenten*.

In de nieuwsbrieven die vier keer per jaar verschijnen, werd er wel drie keer een artikel gewijd aan het thema.

Zo verscheen er in de lente een interview met de jonge Varkenshouder Bart De Baerdemaeker.

In de zomer interviewden we de jonge Toon Vanrykel die een peren-, kersen- en pruimenteler is en in 2018 het ouderlijke fruitbedrijf overnam. En het inspirerende verhaal van jonge landbouwster Eline Boden (23) stond in de nieuwsbrief van de herfst. Zie ook verder in dit verslag.

Communicatie

Algemeen

- ***Website Vlaams Ruraal Netwerk***

De website wordt actief aangevuld met actuele informatie over het GLB 2023 -2027. Daarnaast verschijnt ook onze nieuwsbrief online en delen we regelmatig good practices. In de agenda krijgen externe organisaties de kans om eigen evenementen te plaatsen. De agenda wordt voortdurend up-do-date gehouden en er wordt getracht wekelijks nieuwsberichten te plaatsen in verband met het nieuwe GLB.

In 2023 telde onze website 44.859 pageviews en 4.046 unieke bezoekers. In vergelijking met 2022 is het aantal pageviews ongeveer gelijk gebleven (- 931). Het aantal unieke bezoekers is gedaald in vergelijking met vorig jaar. Dat is waarschijnlijk te wijten aan de vele GLB-infosessies die we in het najaar van 2022 georganiseerd hebben, waardoor de website vaak werd geraadpleegd op zoek naar info over het nieuwe GLB. De meest bezochte pagina op onze website is de GLB-subsidiewijzer.

In 2023 waren er kosten voor zowel de bouw, hosting en aanpassingen aan de nieuwe website.

- ***Nieuwsbrief***

Ook in 2023 werden vier edities van de nieuwsbrief gemaakt.

De nieuwsbrief wordt sinds 2020 enkel digitaal verspreid (via Mailchimp). In totaal hadden we eind 2023 1.851 abonnees. Dit is een stijging van 67 sinds 2022.

In de nieuwsbrieven werden telkens ook de komende activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk aangekondigd. Voor het zevende jaar op rij hebben we ook aandacht geschonken aan het delen van een goed voorbeeld of nieuws vanuit het EU CAP netwerk. Daarnaast halen we ook steeds de nieuwsbrieven van onze Europese collega's aan, met vermelding van de thema's.

- ***Communicatie- en promotiemateriaal***

In 2023 werden er zes banners aangekocht: vier Nederlandstalige en twee Engelstalige. Deze worden gebruikt als communicatiemateriaal op onze evenementen en beursstanden.

- ***Reportages PlattelandsTv***

Integrated Pest Management en mechanische onkruidbestrijding
Knolcyperus en Aziatische hoornaar
Gewasrotatie, vruchtafwisseling en eiwitteelten

- ***Facebook***

Het Vlaams Ruraal Netwerk heeft via het eigen Facebook-account gecommuniceerd. Zo werd ingezet op veel posts over het nieuwe GLB, over de activiteiten in verband daarmee en werden veel externe posts gedeeld over GLB-maatregelen.

In 2023 hebben we ook heel wat inspirerende voorbeelden gedeeld van projecten en acties.

Uiteraard deelden we ook oproepen en informatie in het kader van de wedstrijd Agricultural Rural Inspiration Awards.

Er verschenen in totaal 71 posts. In de maand november bereikten we 2042 mensen. In december waren dat er 1271.

De statistieken van de eerdere maanden werden begin 2024 niet meer beschikbaar gesteld door Facebook.

- ***Agriflanders 2023***

Communicatie door middel van fiches op de beursstand: 49 verschillende infofiches over het GLB werden door de experts samen met het VRN opgesteld. Deze werden allemaal uitgesteld op de stand van het toenmalige Departement Landbouw en Visserij, en werden ook allemaal online beschikbaar gesteld.

Milieu, klimaat en biodiversiteit

Nieuwsbriefartikels:

- [Biofruitnet: een project voor kennisverspreiding in de biologische fruitteelt](#)
- [Samen erosie productief indammen](#)
- [Demonstratieprojecten droogtebestendige landbouw](#)
- [Robotmelken of beweiden het kan allebei](#)
- [Hoe pas ik GLB-maatregelen toe op mijn bedrijf? – landbouwbedrijf De Vaerendriesch](#)

Video's over GLB-maatregelen op een landbouwbedrijf:

- [Video ecoregeling vruchtafwisseling met vlinderbloemige en eenjarige ecoteelten](#)
- [Video duurzaam graslandbeheer](#)
- [Animatievideo voedermanagement bij rundvee](#)

LEADER en samenwerking

Nieuwsbriefartikels:

- [LEADER: een terug- en vooruitblik](#)
- [De boer op in de Westhoek](#)
- [LEADER in Vlaanderen: een stand van zaken](#)
- [De nieuwe Vlaamse LEADER-gebieden zijn gekend – een blik vanuit de praktijk](#)

Video's over LEADER-projecten:

- [Gezuiverd afvalwater voor subirrigatie](#)

Kennis en innovatie

Nieuwsbriefartikels:

- [Varkenshouder Bart: "Twee systemen om uitstoot van ammoniak te verlagen"](#)
- ['Boer bricoleur': stimuleren van zelfbouw en innovatie in de biologische en agro-ecologische landbouw](#)
- [Rural Inspiration Awards \(RIA\) 2022: De toekomst is de jeugd](#)
- [Europees partnerschap voor innovatie \(EIP\) – operationele groepen in het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid](#)
- [Buurtstroom van boer en burger](#)
- [Vorming en advies in het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid](#)

Video's:

- [In samenwerking met EIP-AGRI Nederlandse ondertitels voorzien voor informatiefilmpje AKIS](#)
- [In samenwerking met EIP-AGRI werd er een filmpje opgenomen over het EIP project 'pocket boer 2':](#)
De Vlaamse landbouwer Joris Van den Eynde runt een melkveebedrijf met 200 melkkoeien. Om het hoofd te bieden aan de hoge energieprijzen installeerde Joris een kleinschalige biogasinstallatie en zonnepanelen. Hij sloot zich aan bij een Operationele Groep om de kwaliteit en werking van deze 'pocket'-installaties te verbeteren.

Oproepen:

- Oproepen EIP- en demonstratieprojecten
- Oproepen VLIF-innovatie
- Horizon Europe

Projectendatabank

- Aanvullingen van Horizon Europe projecten

Samenwerkingsplatform

Duurzaam ondernemen

Nieuwsbriefartikels:

- [Netwerkdag eiwitten | Vlaams Ruraal Netwerk](#)
- Sommige van de artikels onder 'kennis en innovatie' vallen ook onder duurzaam ondernemen.

Welbevinden

- [Verslag netwerkdag](#), 19 juni 2023

Jonge landbouwers

Nieuwsbriefartikels

- [Varkenshouder Bart: "Twee systemen om uitstoot van ammoniak te verlagen"](#)
- [Jonge fruitteler Toon: "Ik groeide op tussen het fruit en het werd een passie."](#)
- [Melkvee, passie en QR-codes: Het inspirerende verhaal van Eline Boden, een jonge landbouwster](#)

Transnationale ondersteuning

Het Vlaams Ruraal Netwerk heeft ook een transnationale werking. Zo nemen we deel aan heel wat meetings, workshops ... van het EU CAP Network, en leveren we regelmatig een bijdrage voor de website, publicaties, wedstrijden van datzelfde netwerk. En soms ontvangen we bijvoorbeeld ook buitenlandse delegaties.

Hieronder volgt een opsomming van de acties rond transnationale ondersteuning:
Evenementen gerelateerd aan EU CAP Network:

- 1ste NN-meeting - Kroatië
- 2de NN-meeting - Polen

- Thematic cluster on Eco-schemes and Green Architecture
- Thematic cluster AKIS
- Thematic Cluster on Long term vision for rural areas, Rural Pact and Rural Observatory
- Thematic Cluster on Smart Villages and digitalization in agriculture
- Thematic Cluster on Rural Youth and generational renewal
- Atlantic Cluster meetings
- 1st Meeting of the Subgroup on Leader and Territorial Development
- 2nd EU CAP Network Assembly Meeting
- Informal group discussions die bijdragen aan de Thematic group over eco-schemes.
- EU funding paving the way to rural vision – Policy action Lab
- Field trips naar EIP-projecten in kader van Research conferentie DG AGRI
- Programma uitwerken voor internationale delegaties (28/11 delegatie Nieuw-Zeeland)
- Good Practice webinar 'Fostering social entrepreneurship in rural areas through local action'
- National Network for innovation
- Fostering an effective and integrated AKIS in Member States
- National/regional knowledge reservoirs for practice as part of the AKIS Strategic Approach in CAP plans
- Agricultural and Rural Inspiration Awards 2023.
Het EU CAP Network lanceerde de wedstrijd [Agricultural & Rural Inspiration Awards \(ARIA\)](#). ARIA 2023 huldigt door het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) gefinancierde projecten die vaardigheden voor landbouw en plattlandsgebieden stimuleren door middel van een leven lang leren, innovatie en concurrentievermogen.

20 lidstaten dienden 92 projecten in. Experten selecteerden 24 finalisten in vier thematische categorieën die verband houden met de doelstellingen van het GLB:

- slimme en concurrerende landbouw
- bescherming van het milieu
- sociaaleconomische structuur van plattlandsgebieden
- vaardigheden van belanghebbenden op het platteland

Met het Vlaams Ruraal Netwerk dienden we 7 projecten in. Maar liefst 3 daarvan haalden de finale: 'Treated wastewater for subirrigation' (Gezuiverd afvalwater voor subirrigatie), 'Food Act 13' en 'Local energy for farmers and citizens (Buurtstroom van boer en burger).

Eén van onze Vlaamse projecten werd tot winnaar gekroond: het project '[Buurtstroom van boer en burger](#)' ([Local energy for farmers and citizens](#)) won in de categorie 'vaardigheden van belanghebbenden op het platteland'.

Het project [Food Act 13](#) kreeg van de jury een speciale vermelding 'Highly Commended', wat toch ook wel een ferme pluim is! 'Food Act 13' was finalist in de categorie 'sociaaleconomische structuur van plattlandsgebieden'.

Meer info over de wedstrijd en de winnaars vind je op de [webpagina van het EU CAP Network](#).

In de aanloop van deze wedstrijd volgden we de ARIA capacity building session. En natuurlijk werd in december de Award Ceremony ook door ons bijgewoond.

Evenementen – niet gerelateerd aan EU CAP Network

- European LEADER Congress (ELARD)
- Horizon Europe infodays
- The 2023 EU AgriResearch Conference
- persconferentie EIP project zaadjes van geluk
- Rural Pact Coordination Group
- Horizon event EU4Advice en COREnet
- EU-Farmbook platform day
- Joint Life CarbonCounts en EJP SOIL webinar
- New solutions to help reverse Europe's biodiversity and pollinator crisis on farmland

LESSEN UIT HET VERLEDEN: AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TOEKOMSTIGE WERKING

Op basis van de interne evaluatie van de werking in 2023 en op basis van overleg met de Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid ziet het Vlaams Ruraal Netwerk volgende positieve- en verbeterpunten die naar de toekomstige werking worden meegenomen:

Op het vlak van organisatie van activiteiten

- Uit de jaarlijkse bevraging blijkt dat deelnemers over het algemeen tevreden zijn over de inhoud en organisatie van de activiteiten. We moeten er over blijven waken dat er een goede verdeling is van activiteiten over Vlaanderen en in tijd, zodat er voldoende kansen voor iedereen zijn om deel te nemen aan de activiteiten van het netwerk.
- Betreffende ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: in 2023 werd veel aandacht besteed aan het informeren van de stakeholders in het teken van de uitrol van het GLB 2023-2027. Bij de evaluatie van de evenementen in het najaar zagen we dat er vraag is naar meer praktijkvoorbeelden. In 2024 zal de focus opnieuw meer naar goede praktijkvoorbeelden gaan.
- Voldoende tijd blijven voorzien om te netwerken, aangezien dit geapprecieerd wordt door de aanwezigen tijdens onze evenementen.

Uit de enquêtes blijkt dat de combinatie van een dagdeel theorie en een dagdeel praktijk succesvol blijft. Het dagdeel theorie mag wel niet te academisch worden en er moeten voldoende praktijkvoorbeelden aan bod komen.

Op het vlak van communicatie

- Verschillende kanalen zijn belangrijk om de verschillende doelgroepen te bereiken. Ook in de toekomst zal verder ingezet worden op een mix van communicatietools
- Kanalen van andere entiteiten en organisaties kunnen een multiplicator zijn voor de communicatie van het Vlaams Ruraal Netwerk. Hier zal dus ook nog extra op worden ingezet in de toekomst.
- Uit de jaarlijkse bevraging blijkt dat de stakeholders over het algemeen tevreden zijn met de communicatie van het Vlaams Ruraal Netwerk. Ze geven aan het interessant en duidelijk te vinden. De hoeveelheid informatie over het nieuwe GLB en de timing hiervan werd als verbeterpunt meegegeven.

Op het vlak van transnationale ondersteuning

- Er worden heel veel activiteiten, workshops, meetings georganiseerd door het EU CAP Network en andere organisaties. Hier moet steeds gekeken worden wat de meerwaarde is voor het Vlaams Ruraal Netwerk; op basis daarvan wordt beslist of al dan niet op de uitnodiging wordt ingegaan.